

Investigating the impact of bank level factors on financial stability

Mohammad Salgi¹ | Saeed Zarghami² | Reza Sheikhi³

1. Assistant Professor, Islamic Financial Management Department, Faculty of Management and Economics, Imam Hossein University, Tehran, Iran
2. Researcher, Performance Management Department, Faculty of Management and Planning, Imam Hossein University, Tehran, Iran
3. Corresponding Author: PhD Student, Islamic Financial Management Department, Faculty of Management and Economics, Imam Hossein University, Tehran, Iran rezasheikhi553@gmail.com

Volume info

Vol. 7
Spring 2026
P.P: 11-44

Article Type

Research Paper

Article History

Received:
2024-10-10
Revised:
2025-10-08
Accepted:
2026-06-10
Published:
2026-06-10

ISSN – E-ISSN

ISSN: 2717-1809
E-ISSN: 2717-199X

Abstract

Financial stability refers to a condition in which the financial system avoids crises and maintains its ability to perform its core functions. Today, economists agree that a stable financial system is a prerequisite for sustainable economic growth. Furthermore, ensuring the stability of the banking system through regulatory and supervisory adjustments to reduce the likelihood of bank failures is a fundamental requirement for financial stability. The purpose of this study is to identify and prioritize the factors influencing financial stability at the bank level. This is an applied research in terms of objective, and it employs a descriptive method using a questionnaire as the primary data collection tool. The statistical sample consists of 15 experts familiar with the relevant criteria and the subject of the study in the banking sector, selected through a purposive-judgmental sampling method. First, a conceptual model was developed based on a review of the literature. Then, the model was enriched using expert opinions through the Delphi technique. Finally The DEMATEL method was applied to validate the model, rank the factors, and extract the relational pattern. The results indicate that management quality and asset quality have the greatest impact on the financial stability of banks.

Keywords: Financial Stability, Bank, Management Quality, Delphi, DEMATEL.

Cite this article: Godini, Mohammad. (1405). The role and impact of celebrities in the management of the 2017 Kermanshah earthquake crisis. *Social Crisis Management*, 18(1), 11-30.

DOR: 20.1001.1.31157947.1404.17.4.1.4

Publisher: Imam Hossein University.

© The Author(s).

بررسی تأثیر عوامل سطح بانک بر ثبات مالی

محمد سلگی^۱ | سعید ضرغامی^۲ | رضا شیخی^۳

۱. استادیار، گروه مدیریت مالی اسلامی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه امام حسین (ع)، تهران، ایران

۲. پژوهشگر، گروه مدیریت عملکرد، دانشکده مدیریت و برنامه ریزی دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تهران، ایران

۳. نویسنده مسئول: دانشجوی دکتری، گروه مدیریت مالی اسلامی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تهران، ایران rezasheikhi553@gmail.com

چکیده

ثبات مالی به معنای شرایطی است که در آن سیستم مالی دچار بحران نمی‌شود و توانایی انجام وظایف خود را دارد. امروزه اقتصاددانان معتقدند سیستم مالی با ثبات، پیش‌نیاز رشد اقتصادی پایدار است. به علاوه، پیش‌نیاز ثبات سیستم مالی، تعدیل و تنظیم نظام بانکی به منظور کاهش احتمال ورشکستگی بانکی و به عبارتی، ثبات نظام بانکی است. هدف از این پژوهش، شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر ثبات مالی در سطح بانک است. این تحقیق از حیث هدف، کاربردی، از حیث روش توصیفی و ابزار اصلی پژوهش پرسشنامه است. نمونه آماری پژوهش، ۱۵ خبره آگاه به معیارهای موردنظر و موضوع پژوهش در حوزه بانکی در نظر گرفته شد که به روش هدفمند-قضاوتی انتخاب شدند. در این پژوهش ابتدا با مرور ادبیات پژوهش، مدل مفهومی استخراج شد. در ادامه با بهره‌گیری از دیدگاه خبرگان در قالب تکنیک دلفی نسبت به غنی‌سازی مدل مفهومی اقدام شد. در نهایت با استفاده از تکنیک دیمتل نسبت به تایید، رتبه‌بندی و استخراج الگوی روابط اقدام شد. نتایج نشان داد که کیفیت مدیریت و کیفیت دارایی به ترتیب بیشترین تأثیر را بر ثبات مالی بانک دارند.

کلیدواژه‌ها: ثبات مالی، بانک، کیفیت مدیریت، دلفی، دیمتل

سال و شماره

سال ۷

بهار ۱۴۰۵

صص: ۴۴-۱۱

نوع مقاله

مقاله پژوهشی

سابقه مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۱۹

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۷/۱۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۳/۲۰

تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۳/۲۰

شاپا چاپی و الکترونیکی

شاپا چاپی: ۱۸۰۹-۲۷۱۷

الکترونیکی: X-۱۹۹-۲۷۱۷

استناد: شیخی، رضا، سلگی، محمد، و ضرغامی، سعید. (۱۴۰۵). بررسی تأثیر عوامل سطح بانک بر ثبات مالی.

پژوهش‌های راهبردی بودجه و مالیه، ۷(۱) ۴۴-۱۱.

D

© نویسنده گان.

ناشر: دانشگاه جامع امام حسین (ع).

OPEN ACCESS

مقدمه

در دهه‌های اخیر ثبات مالی^۱ به‌عنوان یک هدف سیستم اقتصادی، بیش از پیش در سیاست‌گذاری‌ها مورد توجه قرار گرفته است. بانک‌های مرکزی و مؤسسات مالی بسیاری، از جمله صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی و بانک تسویه بین‌الملل، گزارش‌های فراوانی را در زمینه ثبات مالی منتشر کرده و بخش بزرگی از فعالیت‌های تحقیقاتی خود را به مطالعه در این زمینه اختصاص داده‌اند (باقری هیر، ناهیدی و شکوفرد، ۱۳۹۵). تعاریف متعددی از ثبات مالی وجود دارند و اکثر آنها در این نکته اشتراک دارند که ثبات مالی بیانگر شرایط عدم وجود رخدادهای سیستم گسترده (بحرانی) است که در آن شرایط، نظام مالی قادر به انجام وظایف خود نخواهد بود.

امروزه اقتصاددانان معتقدند سیستم مالی با ثبات، پیش‌نیاز رشد اقتصادی پایدار است. به‌علاوه، پیش‌نیاز ثبات سیستم مالی، تعدیل و تنظیم نظام بانکی به‌منظور کاهش احتمال ورشکستگی بانکی و به‌عبارتی، ثبات نظام بانکی است (کاپان و مینوی، ۲، ۲۰۱۸). به‌بیان دقیق‌تر نظام مالی با ثبات، قادر به تخصیص کارآمد منابع، ارزیابی و مدیریت ریسک‌های مالی، حفظ سطوح اشتغال نزدیک به نرخ طبیعی اقتصاد و حذف تغییرات قیمت نسبی دارایی‌های حقیقی یا مالی است که بر ثبات پولی یا سطوح اشتغال اثرگذار خواهند بود. طی دو دهه گذشته، سیستم بانکی در سراسر دنیا تغییرات شتابان را در فعالیت خود تجربه کرده است. با وجود این، سیستم بانکی همچنان میدان‌دار اصلی تأمین مالی فعالیت‌های اقتصادی در بسیاری از کشورها است و نقش اصلی در انتقال منابع از پس‌انداز کنندگان به واحدهای سرمایه‌گذاری را ایفا می‌کند (هافمن و کیهل، ۳، ۲۰۱۱).

بی‌ثباتی نظام مالی به معنی ناتوانی بانک‌ها در تأمین مالی پروژه‌های سودآور و نامتوازن بودن کارکرد تأمین مالی به‌وسیله آنهاست. بنابراین، بی‌ثباتی عمده در نظام مالی ممکن است سبب سراسیمگی بانکی، تورم مضاعف و سقوط بازار سرمایه شود و اعتماد بین‌المللی به بازار مالی و نظام اقتصادی را تضعیف کند (بانک جهانی، ۴، ۲۰۱۶).

حال با توجه به اهمیت ثبات مالی، این سوال مطرح می‌شود که عوامل موثر بر ثبات مالی کدامند؟ و به عبارتی دیگر چگونه این عوامل بر ثبات بانک تأثیر می‌گذارند؟ در پاسخ به این

1 Financial Management

2 Kapan & Minoiu

3 Kiehl & Hoffman

4 WB

سؤال مطالعات و پژوهش های متعددی انجام شده است. این مطالعات در سه حوزه عوامل سطح اقتصاد کلان، سطح نظام بانکی و سطح بنگاه قابل دسته بندی است.

مطالعات نظریان و پازوکی (۲۰۲۲)، رحمانی، کیانوند و احمدیان (۱۴۰۰)، تهرانی و بیگدلو (۱۳۹۹)، شریف، حقیقت و ابراهیمی (۱۳۹۸)، نعمتی، نزیری و شاه آبادی (۱۳۹۷)، هادیان و درجاهی (۱۳۹۶)، صامتی و میلانی (۱۳۹۱)، به عوامل کلانی همچون نرخ ارز، تورم و رشد اقتصادی اشاره دارند. در دسته دوم مطالعات فخریان، دقیقی و کشیده (۱۴۰۱)، رهبر (۱۴۰۰)، سیف (۱۳۹۷)، میتچل^۱ (۲۰۲۱)، به حوزه سطح نظام بانکی همچون رقابت، هدایت گردش پول، اعطای وام و اعتبار، سیاست پولی و سیاست کلان احتیاطی اشاره دارند. در دسته سوم، مطالعات تقی زاده، باداورناهندی و متقی (۱۴۰۰)، تهرانی و بیگدلو (۱۳۹۹)، ملکی (۱۳۹۸)، به متغیرهایی مانند حاکمیت شرکتی، اشاره دارند.

تمرکز تحقیق حاضر بر عوامل سطح بنگاه (بانک) است. بررسی تحقیقات این حوزه نشان دهنده عدم بررسی هم افزایی و تأثیر این متغیرها در تعامل با هم و تأثیر کل آنها بر ثبات مالی است. شناسایی عوامل مؤثر بر ثبات مالی در سطح بانک به سیاست گذاران حوزه بانکی و بانک مرکزی، اقتصاددانان و مدیران بانکی ابزارهایی جهت بهبود ثبات مالی بانک معرفی خواهد کرد. از این جهت هدف این پژوهش ترکیبی، شناسایی، اولویت بندی و تعیین الگوی روابط عوامل مؤثر بر ثبات مالی در سطح بانک با استفاده از تکنیک دلفی و تکنیک دیمتل^۲ است. به طور کلی ثبات مالی به فقدان یک بحران مالی یا عملکرد صحیح عناصر کلیدی سیستم مالی اشاره کند. همچنین می توان آن را به عنوان سیستم مالی که قادر به مقاومت در برابر شوک های مختلف است، تعریف نمود (سندر اوسترلو^۳، ۲۰۰۹).

در ادامه این مقاله ابتدا ادبیات نظری و پیشینه تحقیق ارائه خواهد شد، در بخش بعدی روش شناسی بیان خواهد شد، سپس یافته های تحقیق و در نهایت الگوی روابط به همراه پیشنهادات و محدودیت ها ذکر خواهد شد.

1 Mitchell
2 DEMATEL
3 Osterlo

مبانی نظری پژوهش

نظام مالی

مطابق با تعریف صندوق بین‌المللی پول (۲۰۰۶)، نظام مالی متشکل از واحدهای نهادی و بازارهایی است که روابط پیچیده‌ای با یکدیگر دارند و با هدف انتقال وجوه برای سرمایه‌گذاری و فراهم‌سازی تسهیلاتی نظیر نظام پرداخت، از فعالیت‌های تجاری پشتیبانی می‌کنند. در این میان، بازارهای مالی محیطی را فراهم می‌سازند که در آن، مطالبات مالی تحت قوانین مشخص قابل مبادله بوده و امکان مدیریت و انتقال ریسک نیز تسهیل می‌شود.

در ساختار نظام مالی، مؤسسات سپرده‌پذیر نقشی محوری ایفا می‌کنند. این نهادها مکان‌هایی امن و در دسترس برای نگهداری و اعطای وام فراهم کرده و منابع اصلی تأمین وجوه و دارایی‌های نقد در سایر بخش‌های اقتصادی به‌شمار می‌روند. همچنین با ارائه خدمات پرداخت، عملکرد آن‌ها به شدت با سایر واحدهای اقتصادی گره خورده است. از این رو، ورشکستگی این مؤسسات می‌تواند تأثیرات گسترده‌ای بر سایر واحدهای مالی و غیرمالی داشته باشد و به کاهش اعتماد عمومی و بروز اختلال در کل نظام مالی بینجامد. به همین دلیل، ارزیابی سلامت و ثبات مؤسسات سپرده‌پذیر محور اصلی تحلیل‌های ثبات مالی را تشکیل می‌دهد (صندوق بین‌المللی پول، ۲۰۰۹).

بر اساس تعریف گسترده صندوق بین‌المللی پول، اجزای نظام مالی شامل شرکت‌های مالی، شرکت‌های غیرمالی، خانوارها، مؤسسات غیرانتفاعی خدمت‌رسان به خانوارها، دولت، بخش عمومی، بازارهای مالی، نظام پرداخت و بخش مستغلات هستند. شرکت‌های مالی شامل مؤسسات سپرده‌پذیر (نظیر بانک‌های تجاری، پس‌انداز، توسعه‌ای، اعتباری، سرمایه‌گذاری، رهنی، بانک‌های تأمین مالی خرد و بانک‌های دولتی)، شرکت‌های بیمه، صندوق‌های بازنشستگی، شرکت‌های لیزینگ، صندوق‌های سرمایه‌گذاری، شرکت‌های تأمین مالی، دلالان اوراق بهادار و نیز بانک مرکزی می‌شوند (ویلیام و ویراوان، ۲۰۲۳). در مقابل، شرکت‌های غیرمالی به بنگاه‌هایی اطلاق می‌شود که کالاها و خدمات غیرمالی را برای فروش عرضه می‌کنند. خانوارها نیز در نقش مشتریان

1 IMF

2 Wirawan & Willim

نهادهای مالی و فعالان بخش واقعی اقتصاد ایفای نقش می کنند. بخش عمومی نیز شامل دولت و سایر نهادهای حاکمیتی است.

نظام مالی ایران نیز از سه بخش اصلی زیرساخت های مالی، واسطه های مالی و بازارهای مالی تشکیل شده است. در بخش زیرساختی، نظام های پرداخت، پایاپای و تسویه جای دارند که خدمات آن ها از طریق واسطه های مالی ارائه می شود. واسطه های مالی در ایران عمدتاً شامل سه محور بانک، بورس و بیمه هستند. ساختار نظام مالی ایران از ابتدا بانک محور بوده، به گونه ای که بانک ها نقش اصلی در تجهیز و تخصیص منابع را برعهده داشته اند. با این حال، طی سال های اخیر با توسعه بازار سرمایه، نظام مالی به سمت بازار محور شدن حرکت کرده و بورس به عنوان بازیگری مهم در کنار شبکه بانکی ایفای نقش کرده است. هرچند هنوز اندازه و سهم بانک ها در نظام مالی بیشتر از بورس است، اما عملکرد فعال تر بازار سرمایه در برخی دوره ها، حاکی از افزایش نقش آن در ساختار مالی کشور است (مقدم، ۱۴۰۳).

سلامت بانکی

سلامت بانکی (به معنای وضعیت مالی و عملیاتی مطلوب یک بانک می باشد که حاکمیت باید از طریق شناسایی نقاط آسیب پذیر نظام بانکی و طراحی مکانیزم های نظارتی با استفاده از شاخص های مناسب، طوری عمل نماید که از احقاق حقوق سپرده گذاران و ذی نفعان از طریق توانایی انجام تعهدات توسط بانک ها و پیشگیری و برخورد با تخلفات احتمالی اطمینان حاصل نماید (رمضانی و خوراشادیزاده، ۱۳۹۶).

ثبات مالی

ثبات مالی عبارت نسبتاً جدیدی است که پس از وقوع بحران های مالی در آمریکای لاتین، آسیای جنوب شرقی، روسیه و ترکیه از اواخر دهه گذشته میلادی به میزان وسیع و فزاینده ای در مجامع سیاست گذاری و ادبیات اقتصادی مطرح شده است. اتخاذ تدابیر پیشگیرانه برای مقابله با ریسک سیستماتیک در بخش مالی و ایجاد استحکام در موسسات مالی برای کاهش هزینه های بحران های مالی عناصر اصلی بسته سیاستی ثبات مالی هستند. از ثبات مالی به عنوان شرایطی یاد

می شود که در آن نظام مالی یک اقتصاد بتواند خدمات ضروری برای عملکرد اقتصاد را به صورت پیوسته ارائه کند و عرضه این خدمات نیز در مقابل وقوع تکانه‌های مختلف با مشکل روبرو نشود (قائمی اصل و ولایی، ۱۳۹۹).

در حقیقت ثبات مالی عبارت است از ظرفیت سیستم مالی جهت عملکرد مناسب همراه با اصلاح مداوم اختلالاتی که در سازوکار عملیاتی آن رخ می‌دهد. محققان در مورد مفهوم ثبات مالی تعاریف متعدد و متفاوتی را ارائه داده‌اند و در این زمینه بین پژوهشگران این حوزه توافق نظری وجود ندارد. برخی از آن‌ها تعریف گسترده‌ای از ثبات مالی ارائه داده‌اند؛ آن‌ها ثبات مالی را شرایط لازم برای ارزیابی، شناسایی و مدیریتی درست ریسک مالی (اعتباری، نقدینگی و بازار)، جهت حداکثر نمودن کارایی اقتصادی می‌دانند. میشکین^۱ (۲۰۱۶) و برخی دیگر ثبات مالی را این گونه تعریف کرده‌اند؛ ثبات مالی به شرایطی گفته می‌شود که در آن می‌توان با یک سیستم مالی متشکل از بازارهای مالی، واسطه‌ها و زیر ساخت‌ها در برابر شوک‌های مالی مقاومت کرد. ثبات مالی به معنای توانایی نظام مالی در حمایت مؤثر از فعالیت‌های اقتصادی و مقابله با شوک‌های اقتصادی بدون بروز اختلال جدی است و نقشی کلیدی در تحقق ثبات قیمت‌ها و توسعه پایدار اقتصادی ایفا می‌کند. در صورت بی‌ثباتی مالی، نوسانات شدید قیمتی، افزایش ریسک ورشکستگی، کاهش کارایی تخصیص منابع و اختلال در تصمیم‌گیری فعالان اقتصادی رخ می‌دهد که در نهایت می‌تواند به بحران‌هایی نظیر تورم شدید، سقوط بازارها و کاهش اعتماد عمومی منجر شود. با وجود پیشرفت‌های صنعت مالی در دهه‌های اخیر، تجربه بحران‌های مالی، اهمیت حفظ ثبات مالی را آشکار کرده‌است. به همین دلیل، بسیاری از کشورها سیاست‌های خود را بر پایه تقویت این ثبات بنا نهاده‌اند. در ایران نیز، تأکید رهبر معظم انقلاب در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی بر تقویت نظام مالی، همراه با چالش‌هایی چون ناترازی بانک‌ها، ورشکستگی مؤسسات مالی و ضعف در تأمین مالی تولید، لزوم ارزیابی و تقویت ثبات مالی کشور را دوچندان کرده‌است.

در ادامه چند مورد از مهم‌ترین تئوری‌ها و دیدگاه‌های مرتبط با ثبات مالی آورده شده است.

نظریه تسلط مالی: این نظریه بیان می کند در شرایطی که سیاست های مالی دولت ها بر سیاست های پولی غلبه پیدا کند، بانک های مرکزی برای تأمین مالی کسری بودجه دولت ها ناچار به اجرای سیاست های تسهیلی می شوند، که می تواند باعث افزایش ناپایداری مالی شود (سانیکوف و برانر مییر، ۲۰۱۴).

نظریه سرایت مالی: طبق این نظریه، بی ثباتی مالی در یک بخش یا کشور می تواند به سایر بخش ها یا کشورها سرایت کند. این سرایت می تواند ناشی از ارتباطات مستقیم (مانند بازار بین بانکی یا سرمایه گذاری مشترک) یا روانی (مثل کاهش اعتماد سرمایه گذاران) باشد (کامینسکی و رینهارت، ۲۰۰۰).

نظریه چرخه مالی: این تئوری بیان می کند که اقتصادها علاوه بر چرخه های تجاری، دارای چرخه های مالی نیز هستند که اغلب بلندتر و عمیق ترند. رشد اعتبارات، افزایش قیمت دارایی ها و اهرم مالی می تواند منجر به حباب شود و پس از ترکیدن آن، به بحران و بی ثباتی مالی بیانجامد (باریو، ۲۰۱۲).

نظریه عدم تقارن اطلاعات و بی ثباتی مالی: طبق این دیدگاه، اطلاعات نابرابر میان وام دهندگان و وام گیرندگان باعث گزینش نامساعد و مخاطره اخلاقی می شود. در صورت گسترش این ناکارآمدی ها، اعتباردهی کاهش می یابد و بازارهای مالی به هم می ریزند (میشکین، ۱۹۹۹).

نظریه مالیات گریزی و بی ثباتی مالی: این تئوری بیان می کند که رشد نهادهای شبه بانکی خارج از نظارت رسمی (مانند صندوق های پوشش ریسک یا مؤسسات تأمین مالی غیررسمی) می تواند ریسک سیستماتیک را افزایش داده و ثبات مالی را تهدید کند (پوزسار، آدرین، اشکرفت و بوئسکی، ۲۰۱۳).

1 Brunnermeier & Sannikov

2 Kaminsky & Reinhart

3 Borio

4 Mishkin

5 Pozsar, Adrian, Ashcraft & Boesky

ثبات مالی و بانکی

بر اساس دیدگاه علاود و آل صادق (۲۰۰۸)، در تعریف ثبات و پایداری مالی، دو گرایش عمده وجود دارد: گرایشی که به دنبال تعریف ناپایداری مالی است و گرایشی که به دنبال تعریف پایداری مالی است. به نظریه علاود و آل صادق، یک نظام مالی زمانی با ثبات است که قابلیت تسهیل عملکرد اقتصاد و رفع عدم تعادل‌های مالی درون‌زا و یا پیش‌بینی نشده را داشته باشد. در گرایش مقابل، به نظر می‌شکین، ناپایداری مالی، زمانی به وجود می‌آید که شوک‌های وارد شده به نظام مالی از طریق مداخله در جریان اطلاعات، باعث شود که نظام مالی نتواند وظیفه اصلی خود را که انتقال وجوه است، به خوبی انجام دهد.

بر اساس شواهد تاریخی، بانک‌ها به عنوان کانون اصلی ثبات مالی، منشأ اصلی بحران‌های مالی رخ داده شناسایی شده‌اند به طوری که در ۲۵ سال گذشته، قریب به ۶۹ بحران بانکی تنها در کشورهای در حال توسعه و کشورهای در حال نوظهور در عرصه اقتصادی به وجود آمده است. از سوی دیگر سیستم مالی کشورهای مختلف به دو گروه بانک محور و سرمایه محور تقسیم می‌شود (لویین و دمیرگاچ، ۱۹۹۹). در ایران نیز مانند سایر کشورهای در حال توسعه، بانک‌ها به علت محدودیت فعالیت‌های سایر مؤسسات مالی از نقش حساس تری در خصوص تأمین مالی برخوردار هستند و بازار سرمایه ایران که عمدتاً در بورس اوراق بهادار خلاصه می‌شود نقش به سزایی در تجهیز و تأمین منابع مالی بنگاه‌ها اقتصادی ایفا می‌نماید. با این وجود، در حال حاضر بر اساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس در بهار ۱۴۰۲، تنها حدود ۱۳ درصد نیاز تأمین مالی سالانه، توسط بازار سرمایه و ۸۷ درصد از منابع مالی توسط بانک‌ها تأمین می‌شود که بیانگر بانک محور بودن نظام مالی ایران است. لذا ثبات مالی در بخش بانکی ایران از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

پیشینه پژوهش

جدول ۱. خلاصه پیشینه داخلی و خارجی

محقق / سال	هدف / مسئله	روش	یافته‌ها
قنبری جهرمی و محمدی (۲۰۲۴)	ترسیم چارچوب حقوقی شورای ثبات مالی	با رویکرد توصیفی-تحلیلی روش کتابخانه ای و نیز میدانی	نتایج نشان می دهد، در ایران، شورای ثبات مالی باید به صورت مستقل از دولت و بانک مرکزی تشکیل شود و اعضای آن شامل وزارت اقتصاد و دارایی، بانک مرکزی و کارشناسان غیردولتی باشد.
اردبیلی، اماموردی، غیثوند و سیفی پور، (۱۴۰۳)	مدل سازی اثرات شاخص های ترکیبی ثبات مالی و اقتصادی بر ارزش افزوده بخش حمل و نقل جاده‌ای	اقتصادسنجی خود رگرسیون با وقفه گسترده روش تابع توزیع تجمعی	نتایج نشان می دهد که هم در کوتاه مدت و هم در بلندمدت شاخص ترکیبی ثبات مالی و اقتصادی تأثیر مثبتی بر ارزش افزوده بخش حمل و نقل جاده ای دارد.
شیربندی، خلوتی و فرمانی، (۱۴۰۲)	تأثیر مدیریت ریسک جریان های نقدی بر ثبات مالی	توصیفی پیمایشی و روش پژوهش از نوع پس رویدادی است	مدیریت ریسک جریان های نقدی حاصل از فعالیت های عملیاتی، سرمایه گذاری و تأمین مالی بر ثبات مالی، اثر مثبت و معنادار دارد.
رحیم زاده، جمالی و افتخارپور، (۱۴۰۱)	سنجش اثرات شمول مالی بر ثبات مالی در ایران و کشورهای منتخب اسلامی	پانل دیتای پویا	نتایج نشان می دهد که شمول مالی تأثیر مثبت و معناداری بر ثبات مالی دارد.
راعی و ایزدخواه (۱۴۰۱)	ارزیابی اثر خلق نقدینگی بر سودآوری و ثبات مالی بانک ها	روش پس رویدادی استفاده از رگرسیون و پانل دیتا	نتایج پژوهش نشان می دهد که خلق نقدینگی سبب افزایش سودآوری و ثبات مالی بانک ها می شود.
فلاحی، تقیانی، آسایش و زاهد قراوی، (۱۴۰۱)	سازوکار اثرگذاری جهش نرخ ارز و بحران مالی جهانی بر ثبات مالی سیستم بانکداری دولتی	مدل گیرتون و روپر	نتایج نشان می دهد، عدم ثبات سیاسی، اقتصادی، وقوع شوک، نوسانات و جهش ارزی می تواند اثرات منفی بر ثبات بانک داشته باشد.
ذوالفقاری، وائز و خدامرادی، (۱۴۰۰)	ارائه الگوی تأثیر ارتباط سیاسی و حاکمیت شرکتی بر عملکرد بانک ها در شرایط بروز بحران های مالی	توصیفی-علی رگرسیون خطی چند متغیره	نتایج پژوهش آن ها نشان داد، در شرایط بحران های مالی، ارتباط سیاسی بر نرخ بازده دارایی ها و نسبت کیو تو بین بانک های نمونه؛ تأثیر منفی و معنادار و حاکمیت شرکتی بر نرخ بازده دارایی ها و نسب کیو تو بین بانک های نمونه؛ تأثیر مثبت و معناداری دارد.

جدول ۱. خلاصه پیشینه داخلی و خارجی

محقق / سال	هدف / مسئله	روش	یافته‌ها
یوسفی قلعه رودخانی و همکاران (۱۴۰۰)	بررسی تأثیر معیارهای عملکرد مالی بر پایداری مالی بانکها در شرایط بحران مالی	رگرسیون ترکیبی با استفاده از روش حداقل مربعات تعمیم یافته (EGLS)	یافته‌های حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که بر اساس تئوری ذی‌نفعان، گزارشگری مسئولیت اجتماعی بانکها اهمیت داشته و تأثیر مستقیمی بر عملکرد آنها می‌گذارد.
سید حسین‌زاده، عرفانی و قائمی اصل (۱۳۹۹)	تحلیل حساسیت و رتبه بندی عوامل مؤثر بر ثبات مالی ایران در چارچوب ساخت شاخص ترکیبی	تحلیل حساسیت	نسبت کسری بودجه دولت به تولید ناخالص داخلی بیشترین اثر منفی را بر نوسانات و مقدار متوسط شاخص ترکیبی ثبات مالی داشته است.
فراهانی و صبوری (۱۳۹۹)	بررسی تأثیر کفایت سرمایه، ساختار سرمایه و نقدینگی بر عملکرد مالی بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار	رگرسیون داده‌های ترکیبی	نتایج پژوهش آنها نشان داد، نسبت کفایت سرمایه و ساختار سرمایه تأثیر مثبت و معنادار بر عملکرد مالی بانکها دارد. از طرفی، اندازه بانک اثر منفی و معنادار بر بازده حقوق صاحبان سهام بانک دارد.
سیدی، عبدولی و جباری (۱۳۹۸)	شناسایی و ارزیابی شاخص های سنجش سلامت مالی بانکهای تجاری از دیدگاه خبرگان بانکی و دانشگاهی	نرم افزار آماری R و روش تحلیل عاملی تاییدی	مولفه های سلامت مالی با یکدیگر ارتباط متقابل دارند.
عیسوی و همکاران (۱۳۹۷)	بررسی رابطه بین شاخص های ثبات با کارایی فنی بانکهای ایران طی سال های ۱۳۸۳-۱۳۹۵	تحلیل پوششی داده‌ها و رهیافت واسطه‌ای	نتایج نشان می‌دهد بهبود شاخص های ثبات منجر به کاهش کارایی بانکها شده که این نشان دهنده عملکرد نامناسب بانکها در انتخاب پرتفوی است که همزمان ریسک را کاهش و عملکرد کارایی را بهبود بخشد.
کازرونی، سلحشور و اصغریور (۱۳۹۷)	نقش بانکها در مکانیز انتقال سیاست پولی با تأکید بر ویژگی های سلامت مالی و ترازنامه‌ای بانکها	روش GMM	به سیاست‌گذاران توصیه می‌شود که به منظور دستیابی به اهداف سیاستی، به اثرات غیرمستقیم ویژگی های بانکها به ویژه کفایت سرمایه و ساختار مالی در ایران توجه خاص داشته باشند.
سبایی، طالبی و مهري (۲۰۲۵)	شمول مالی بهینه برای ثبات مالی: دیدگاه تجربی از کشورهای در حال توسعه	تحلیل داده‌های ثانویه	این یافته‌ها بر اهمیت اتخاذ یک استراتژی متوازن برای شمول مالی و چارچوب نظارتی سازگار تأکید دارند تا از خطرات احتمالی برای ثبات کلی مالی جلوگیری شود.

جدول ۱. خلاصه پیشینه داخلی و خارجی

محقق / سال	هدف / مسئله	روش	یافته‌ها
لیانگ، وی و دوان ^۱ (۲۰۲۵)	توسعه مالی دیجیتال و ثبات بانک‌های تجاری	مدل‌های اثرات ثابت یا تصادفی و مدل‌های VAR	این یافته‌ها پشتیبانی نظری ضروری و مشاوره‌های عملی برای برنامه‌ریزی استراتژیک و تصمیم‌گیری سیاستی در دوران مالی دیجیتال برای بانک‌های تجاری فراهم می‌کنند
دینه، اونه و هونگ ها ^۲ (۲۰۲۴)	ثبات مالی و توسعه پایدار: دیدگاه‌هایی از سیاست مالی و پولی	پانل دیتا - رگرسیون	بانک‌های مرکزی در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه، هدف خود را تثبیت قیمت‌ها و حفظ نرخ تورم پایین قرار دهند تا از این طریق بتوانند شوک‌های ناشی از تغییرات ناگهانی نرخ بهره که موجب نوسانات بازار می‌شود را محدود کنند.
کومار، تریکوالا و آچاریا ^۳ (۲۰۲۲)	بررسی تأثیر ظرفیت مالی بر سودآوری: در صنعت بانکداری ژاپن	تحلیل رگرسیون به روش حداقل مربعات تعمیم‌یافته	نتایج پژوهش حاکی از تأثیر مثبت و معنادار تعداد شعب بر سودآوری بانک هاست. با این حال، تعداد حساب‌های وام و دستگاه‌های خودپرداز تأثیری در سودآوری بانک‌ها ندارد.
چن و لو ^۴ (۲۰۲۱)	بررسی تأثیر عوامل اقتصادی کلان در ثبات بانک	فرم خطی - لگاریتمی تابع هزینه مرزی تصادفی ترانسلوگ و روش تابع مرزی تصادفی	کارایی بانک‌های تجاری ارتباط مثبت با تولید ناخالص داخلی و سرمایه و رابطه معکوس با نسبت جمعیت شهری دارد.
شندی آمالیا و ناگراها ^۵ (۲۰۲۱)	بررسی تأثیر شاخص‌های نسبت مالی بر سودآوری بانک‌ها در اندونزی	مدل‌های رویکردهای اقتصادسنجی بهنام مدل PSTR	بر اساس تحقیقات انجام‌شده، می‌توان نتیجه گرفت که CAR، FDR و NPF تأثیر مثبتی بر ROA دارند.
ابریشمی، سبحانی، مجد و آقالویی (۲۰۲۰)	بررسی تاب‌آوری سیستم بانکی با تمرکز بر رفتار مصرف‌کننده تسهیلات بانکی و شاخص‌های سلامت بانکی	دیمتل DEMATEL	یافته‌ها نشان می‌دهد که سیستم بانکی در اقتصاد ایران در برابر شوک این متغیرها مقاوم نیست و تأثیر منفی این شوک‌ها در طول زمان بر شاخص‌های سلامت بانک ثابت خواهند ماند.

1 Liang, Wei & Duan

2 Dinh, Oanh & Ha

3 Kumar, Thrikawala & Acharya

4 Chen & Lu

5 Amalia & Nugraha

جدول ۱. خلاصه پیشینه داخلی و خارجی

محقق / سال	هدف / مسئله	روش	یافته‌ها
خالفان و ویندت ۱ (۲۰۲۰)	تأثیر عدم ثبات مالی و اقتصادی بر اهرم مالی مورد شرکت‌های خصوصی ایسلند	رگرسیون چندگانه و داده‌های تابلویی	یافته‌ها نشان داد وجوه تولیدی داخلی در مقایسه با دوره ثبات مالی تأثیر متفاوتی در ساختار سرمایه در طول عدم ثبات مالی دارند.
بابار، لطیفه، اشرف و نواز ۲ (۲۰۱۹)	تهیه یک شاخص ثبات مالی برای بخش مالی پاکستان با استفاده از گزارش‌های مالی برای دوره ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱	شاخص Z-SCORE	شاخص‌های ثبات مالی ارائه شده در این مطالعه می‌تواند به تصمیم‌گیرندگان در شناسایی و جلوگیری از بی‌ثباتی در آینده کمک کند.
شاد ددی و مور ۳ (۲۰۱۹)	اثرات چندوجهی نظارت مالی بر ثبات بانک را با استفاده از داده‌های پانل برای ۲۲۱۰ بانک در ۴۷ کشور اروپایی در طول دوره زمانی ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۶ بر اساس مدل کمز	پانل دیتای پویا	یافته‌های این پژوهش نشان داد که سرمایه بیشتر با ثبات بانک ارتباط مثبتی دارد، در حالی که محدودیت‌های تدریجی، بیمه سپرده و نظارت بیش از حد، تأثیر نامطلوب بر ثبات بانک‌ها دارد.
رامسیکی و بادنیچنکو ۴ (۲۰۱۸)	بررسی ثبات مالی بانک و فاکتور پایداری سیستم‌های بانکی	داده‌های پنهلی خود رگرسیون برداری	نتایج مطالعه نشان داد که عوامل خارجی تأثیر قابل توجهی در ثبات مالی یک بانک دارند. به‌ویژه، هنگام ورود بانک‌ها به فضای مالی بین‌المللی، عوامل بزرگ محیطی از اهمیت بیشتری برخوردار می‌شوند.
حسن و آبس ۵ (۲۰۱۸)	بررسی رابطه بین ریسک نقدینگی، ریسک اعتباری و ثبات مالی در بین بانک‌های اسلامی	روش گشتاورهای تعمیم‌یافته سیستمی دو مرحله‌ای (SYS-GMM)	بین ریسک نقدینگی و ریسک اعتباری رابطه منفی و معناداری وجود دارد، همچنین رابطه منفی و معناداری بین ریسک نقدینگی و ثبات مالی در بین بانک‌های اسلامی وجود دارد. در نهایت به این نتیجه رسیدند که بانک‌های اسلامی در مقابل بانک‌های متعارف انواع ریسک را بهتر مدیریت می‌کنند.

- 1 Khalfan & Wendt
- 2 Babar, Latief, Ashraf & Nawaz
- 3 Shaddady & Moore
- 4 Ramskyi & Budnichenko
- 5 Hasaan & Abbas

در بررسی پژوهش‌های داخلی و خارجی ثبات مالی در سطح بانک، می‌توان سه رویکرد عمده را شناسایی کرد. نخست، مطالعاتی که به بررسی نقش شاخص‌های کلان اقتصادی نظیر نرخ ارز، نرخ تورم، و رشد اقتصادی بر ثبات مالی پرداخته‌اند. دوم، پژوهش‌هایی که تمرکز خود را بر ویژگی‌های نهادی و ساختاری نظام بانکی قرار داده‌اند؛ از جمله حاکمیت شرکتی، کفایت سرمایه، ساختار دارایی‌ها، مدیریت ریسک، و خلق نقدینگی. سوم، گروهی از مطالعات که با بهره‌گیری از مدل‌های آماری و تکنیک‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره (مانند DEMATEL) به تحلیل ارتباطات درونی میان متغیرهای مالی در سطح بانک پرداخته‌اند. در پژوهش‌های داخلی، عواملی نظیر خلق نقدینگی، شمول مالی، مدیریت ریسک نقدینگی، ارتباطات سیاسی، و ساختار سرمایه به‌عنوان محرک‌های اصلی ثبات مالی بانک‌ها شناسایی شده‌اند. به‌طور خاص، پژوهش‌هایی مانند شیربندی و همکاران (۱۴۰۲)، رحیم‌زاده و همکاران (۱۴۰۱)، و یوسفی قلعه رودخانی و همکاران (۱۴۰۰) به نقش متغیرهای عملیاتی و ساختاری بانک‌ها در تقویت یا تضعیف ثبات مالی پرداخته‌اند. همچنین، تحلیل‌هایی مانند مطالعات امام‌وردی و قنبری جهرمی (۱۴۰۳) نیز به ضرورت اصلاحات نهادی مانند تشکیل شورای ثبات مالی اشاره کرده‌اند. در سطح بین‌المللی، نیز مطالعات گسترده‌ای انجام شده‌است. برای مثال، شاد ددی و مور (۲۰۱۹) با استفاده از داده‌های ۴۷ کشور اروپایی نشان داده‌اند که سرمایه کافی نقش کلیدی در پایداری بانک‌ها ایفا می‌کند و نظارت بیش از حد ممکن است اثر معکوس داشته‌باشد. پژوهش‌هایی در کشورهای در حال توسعه مانند اندونزی و پاکستان نیز تأکید کرده‌اند که نسبت‌های مالی همچون CAR، ROA و شاخص Z-score ابزارهای مناسبی برای سنجش ثبات مالی هستند. مطالعاتی مانند حسن و آبس (۲۰۱۸) نیز نشان داده‌اند که بانک‌های اسلامی نسبت به بانک‌های متعارف، توان بهتری در مدیریت ریسک و حفظ ثبات مالی دارند.

بررسی پیشینه تحقیق بیانگر ضرورت بررسی نظامند عوامل سطح بانک موثر بر ثبات مالی به‌عنوان عوامل سیستمی (تاثیرگذار و تحت کنترل) است. تعامل و هم‌افزایی احتمالی بین این عوامل بینش‌های جدیدی در سیاست‌گذاری ثبات مالی را تجویز خواهد کرد.

مولفه‌های استخراج شده پژوهش حاضر، بر اساس تحلیل محتوای تحقیقات انجام‌شده استخراج

شده است. جدول ۲ مدل مفهومی اولیه تحقیق را در سطح مولفه‌ها را نشان می‌دهد.

جدول ۲. عوامل موثر بر ثبات مالی (مدل مفهومی)

مؤلفه‌ها	منابع پشتیبان	نوع تأثیر
حاکمیت شرکتی	واگنر و مهرا (۲۰۱۳)، اشرف عبدالبادی و سالاما (۲۰۱۹)، میرباقری هیر و همکاران (۱۳۹۵)	+
نقدبندی	حسن و همکاران (۲۰۱۸)، فراهانی و صبوری (۱۳۹۹)	-
سودآوری	شندی آمالیا و همکاران (۲۰۲۱)، کومار و همکاران (۲۰۲۱)	+
کفایت سرمایه	عاطفی فر و فتحی (۱۳۹۹)، فراهانی و صبوری (۱۳۹۹)	+
کیفیت مدیریت	رضایی و همکاران (۱۳۹۶)، عاطفی فر و فتحی (۱۳۹۹)	+
کیفیت سپرده	گوپتا و والکر (۱۹۷۵)، کلف و ویر (۲۰۰۸)، فتاحی، رضایی و جاهد (۱۳۹۶)	+
کیفیت دارایی	فتاحی و همکاران (۱۳۹۶)، غیاثوند و عبدالشاه (۱۳۹۴)	-

روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی بوده زیرا که هدف این تحقیق شناسایی، تعیین روابط و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر ثبات مالی در سطح بانک است که مجموعه سیاست‌هایی را برای ارتقاء ثبات مالی پیشنهاد می‌دهد. همچنین این پژوهش بر حسب نوع داده‌ها دارای رویکرد، ترکیبی (کیفی-کمی) قرار می‌گیرد. هدف از بخش کیفی، شناسای عوامل مؤثر بر ثبات مالی بانک با تکیه بر ادبیات پژوهش و دیدگاه خبرگان است. بر این اساس در گام نخست با مرور ادبیات، عوامل اولیه شناسایی شد (جدول ۲). در ادامه با بهره‌گیری از روش دلفی نسبت به احصاء دیدگاه خبرگان و اجماع بر عوامل مؤثر اقدام شد. در این مرحله با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند از نوع قضاوتی تعداد ۱۵ نفر خبره پس از بررسی سوابق اجرایی و پژوهشی آنها، به‌عنوان نمونه انتخاب شدند (جدول ۳). خروجی این مرحله در جدول شماره ۴ نشان داده شده است. در بخش کمی با هدف اعتبارسنجی و استخراج الگوی روابط از تکنیک دیمتل استفاده شد.

جدول ۳. ویژگی‌های نمونه آماری تحقیق

ردیف	شرح گروه	تخصص	مدرک تحصیلی	تعداد
۱	عضو هیئت علمی دانشگاه	دارد	دکتری	۴
۲	پژوهشگر حوزه اقتصاد	دارد	دکتری	۲
۳	پژوهشگر حوزه مالی-بانکی	دارد	دکتری	۱
۴	مدیر عامل بانک سپه	دارد	دکتری	۱
۵	هیئت عامل صندوق توسعه ملی	دارد	دکتری	۱
۶	بانک مرکزی	دارد	دکتری	۱
۷	معاون اقتصادی و امور سرمایه‌گذاری بانک گردشگری	دارد	دکتری	۱
۸	وزارت امور اقتصادی و دارایی	دارد	دکتری	۱
۹	عضو هیئت مدیره بانک مسکن	دارد	دکتری	۱
۱۰	اندیشکده حکمرانی پولی و بانکی	دارد	دکتری	۱
۱۱	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	دارد	دکتری	۱

یافته‌های پژوهش

بخش اول: دلفی

روش دلفی یک روش تحقیق کیفی و گاه کمی مبتنی بر نظرسنجی نظام‌مند از خبرگان است که با هدف دستیابی به اجماع نظر متخصصان درباره یک موضوع مشخص، در چند مرحله (تکرار شونده) و به صورت ناشناس انجام می‌شود. این فرایند شامل توزیع چند دور پرسش‌نامه، تحلیل پاسخ‌ها و بازخورد دادن به مشارکت‌کنندگان است تا اختلاف‌نظرها کاهش یافته و توافق حاصل شود (لیستونه و تراف، ۲۰۰۲). جدول زیر نتایج دلفی را نشان می‌دهد.

جدول ۴. نتایج پرسشنامه دلفی

متغیر	وضعیت	مقدار قطعی	ارزش فازی سؤالات		
			L	M	U
کفایت سرمایه	تایید	۴/۶۲۹۸۸۸	۵	۴/۸۸۹۶۶۴	۴
کیفیت سپرده	تایید	۴/۵۹۳۹۲۱	۵	۴/۷۸۱۷۶۲	۴
کیفیت دارایی	تایید	۴/۰۵۱۸۸۴	۵	۴/۱۵۵۶۵۲	۳
کیفیت مدیریت	تایید	۳/۹۸۲۹	۵	۴/۹۴۸۷۰۱	۳
نقدینگی	تایید	۴/۴۲۵۶۴۶	۵	۴/۲۷۶۹۳۸	۴
حاکمیت شرکتی	تایید	۴/۴۵۷۸۱۶	۵	۴/۳۷۳۴۴۸	۴
سودآوری	تایید	۴/۵۹۳۹۲۱	۵	۴/۷۸۱۷۶۲	۴

همان طور که از نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد، مقدار قطعی برای تمامی متغیرها از عدد ۳ بیشتر است. لذا همه عوامل، از نظر خبرگان، تایید شد.

بخش دوم: دیمتل

در بخش قبل، ۸ عامل موثر بر ثبات مالی مورد تایید قرار گرفت. در این بخش به بررسی الگوی روابط بین متغیرها با استفاده روش دیمتل پرداخته می‌شود. روش دیمتل (DEMATEL) یکی از روش‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره است که برای شناسایی و تحلیل روابط علی و معلولی میان عوامل یا شاخص‌ها به کار می‌رود. این روش با استفاده از قضاوت خبرگان، شدت تأثیرگذاری هر عامل بر سایر عوامل را در قالب یک ماتریس ارزیابی کرده و سپس با محاسبه مقادیر اثرگذاری (J) و اثرپذیری (R)، عوامل کلیدی، علی و معلولی را مشخص می‌کند. خروجی نهایی این روش، درک بهتری از ساختار درونی سیستم و روابط میان متغیرها ارائه می‌دهد که برای تصمیم‌گیری راهبردی بسیار مفید است (فونتلا و گابوس، ۱۹۷۲).

در این تکنیک با بهره‌گیری از نظرات کارشناسان، روابط حاکم میان رئوس تعیین می‌شود و برای هر کارشناس، یک ماتریس ۸×۸ مقایسه‌های زوجی میان عوامل (که بیانگر میزان تأثیرگذاری آن‌ها بر یکدیگر است) تشکیل می‌گردد. سپس، ماتریس‌های به‌دست آمده از این مرحله بررسی

شده و با استفاده از رأی اکثریت خبرگان (در میان ماتریس‌هایی که بیشترین تطابق را با یکدیگر دارند)، درباره وجود یا عدم وجود رابطه نهایی بین دو عامل تصمیم‌گیری می‌شود. در نهایت، ماتریس ارتباط مستقیم (میانگین) M تشکیل می‌گردد.

ماتریس ارتباط مستقیم (میانگین)

با توجه به توافق جمعی خبرگان و با استفاده از میانگین ساده نظرات، امتیاز مربوطه تعیین و در درایه متناظرش قرار داده شد. ماتریس ارتباط مستقیم از نظر خبرگان در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵. ماتریس ارتباط مستقیم (میانگین)

ماتریس M	ثبات مالی بانک	کیفیت دارایی	کیفیت مدیریت	کیفیت سپرده	کفایت سرمایه	کفایت شرکتی	سودآوری	نقدینگی
ثبات مالی بانک	۰	۲/۲۵	۳	۲/۸۷	۳/۱۲	۱/۸۷	۲/۸۷	۲/۷۵
کیفیت دارایی	۳/۷۵	۰	۱/۸۷	۱/۷۵	۳/۶۲	۱/۵	۳/۶۲	۳/۷۵
کیفیت مدیریت	۳/۸۷	۳/۵	۰	۳	۲/۸۷	۳	۳/۷۵	۳/۳۷
کیفیت سپرده	۳/۲۲	۱/۸۷	۱/۶۲	۰	۲	۰/۸۷	۳	۳/۵
کفایت سرمایه	۳/۸۷	۲/۳۷	۲	۱/۷۵	۰	۱/۷۵	۲/۸۷	۳/۱۲
کفایت شرکتی	۳	۲/۲۵	۳/۲۵	۱/۶۲	۲/۷۵	۰	۲/۱۲	۲/۱۲
سودآوری	۳/۲۵	۲/۳۷	۲/۳۷	۲/۵	۲/۱۲	۱/۷۲	۰	۳/۵
نقدینگی	۲/۳۷	۲/۷۵	۲/۶۲	۲/۸۷	۲/۳۷	۱/۲۵	۳/۲۵	۰

ماتریس نرمال (N)

در ادامه، جمع سطری درایه‌های ماتریس M را محاسبه کرده و معکوس بیشترین آن را در درایه‌های ماتریس M ضرب کردیم. با این کار شدت نسبی حاکم بر روابط مستقیم تعیین می‌شود. در ادامه ماتریس ارتباط مستقیم نرمال در جدول ۶ ارائه شده است.

جدول ۶. ماتریس نرمال ارتباط مستقیم

ماتریس N	ثبات مالی بانک	کیفیت دارایی	کیفیت مدیریت	کیفیت سپرده	کفایت سرمایه	حاکمیت شرکتی	سودآوری	نقدینگی
ثبات مالی بانک	۰	۰/۰۹	۰/۱۲	۰/۱۲	۰/۱۳	۰/۰۸	۰/۱۲	۰/۱۱
کیفیت دارایی	۰/۱۵	۰	۰/۰۸	۰/۰۷	۰/۱۵	۰/۰۶	۰/۱۵	۰/۱۵
کیفیت مدیریت	۰/۱۶	۰/۱۴	۰	۰/۱۲	۰/۱۲	۰/۱۲	۰/۱۵	۰/۱۴
کیفیت سپرده	۰/۱۳	۰/۰۸	۰/۰۷	۰	۰/۰۸	۰/۰۴	۰/۱۲	۰/۱۴
کفایت سرمایه	۰/۱۶	۰/۱۰	۰/۰۸	۰/۰۷	۰	۰/۰۷	۰/۱۲	۰/۱۳
حاکمیت شرکتی	۰/۱۲	۰/۰۹	۰/۱۳	۰/۰۷	۰/۱۱	۰	۰/۰۹	۰/۰۹
سودآوری	۰/۱۳	۰/۱۰	۰/۱۰	۰/۱۰	۰/۰۹	۰/۰۷	۰	۰/۱۴
نقدینگی	۰/۱۴	۰/۱۱	۰/۱۱	۰/۱۲	۰/۱۰	۰/۰۵	۰/۱۳	۰

ماتریس ارتباطات کل (T)

در این مرحله ماتریس ارتباطات کل تشکیل می گردد یعنی ابتدا ماتریس نرمال را از ماتریس واحد (I) کم می کنیم سپس آن را معکوس کرده و سپس ماتریس نرمال را در ماتریس معکوس شده ضرب می کنیم که حاصل ماتریس ارتباط کل است که در جدول ۷ ارائه شده است.

جدول ۷. ماتریس روابط کل

ماتریس T	ثبات مالی بانک	کیفیت دارایی	کیفیت مدیریت	کیفیت سپرده	کفایت سرمایه	حاکمیت شرکتی	سودآوری	نقدینگی
ثبات مالی بانک	۰/۴۱	۰/۳۹	۰/۴۰	۰/۴۰	۰/۴۴	۰/۲۹	۰/۴۸	۰/۴۸
کیفیت دارایی	۰/۵۷	۰/۳۲	۰/۳۸	۰/۳۸	۰/۴۸	۰/۲۸	۰/۵۲	۰/۵۴

جدول ۷. ماتریس روابط کل

ماتریس T	ثبات مالی بانک	کیفیت دارایی	کیفیت مدیریت	کیفیت سپرده	کفایت سرمایه	حاکمیت شرکتی	سودآوری	نقدینگی
کیفیت مدیریت	۰/۶۴	۰/۵۰	۰/۳۶	۰/۴۷	۰/۵۱	۰/۳۷	۰/۵۹	۰/۵۹
کیفیت سپرده	۰/۴۸	۰/۳۴	۰/۳۲	۰/۲۶	۰/۳۶	۰/۲۲	۰/۴۳	۰/۴۶
کفایت سرمایه	۰/۵۳	۰/۳۸	۰/۳۶	۰/۳۵	۰/۳	۰/۲۷	۰/۴۶	۰/۴۸
حاکمیت شرکتی	۰/۵۰	۰/۳۷	۰/۴۰	۰/۳۴	۰/۴۱	۰/۲۰	۰/۴۳	۰/۴۴
سودآوری	۰/۵۱	۰/۳۸	۰/۳۷	۰/۳۸	۰/۳۹	۰/۲۷	۰/۳۶	۰/۴۹
نقدینگی	۰/۵۳	۰/۴۰	۰/۳۹	۰/۴۰	۰/۴۱	۰/۲۶	۰/۴۹	۰/۳۸

همانطور که جدول ۷ نشان می دهد سودآوری و نقدینگی بیشترین تأثیر را بر سایر شاخص ها دارند، در حالی که حاکمیت شرکتی و کیفیت سپرده کمترین اثرگذاری را دارند. این دو شاخص (سودآوری و نقدینگی) در پویایی ثبات مالی بانک نقش علی و محوری ایفا می کنند.

سپس در ادامه برای رسم نمودار علی میزان R که جمع سطری درایه های ماتریس روابط کل می باشد و معرف میزان تأثیرگذاری آن عامل بر سایر عوامل مورد بررسی است و همچنین J که جمع ستونی درایه های ماتریس روابط کل می باشد و معرف میزان تأثیرپذیری آن عامل از سایر عوامل مورد بررسی است، محاسبه گردیده است و مقادیر آن در جدول ۸ آمده است.

جدول ۸. جمع سطر و ستون ماتریس T

J	R	
۴/۱۷	۳/۳۱	ثبات مالی بانک
۳/۰۸	۳/۴۷	کیفیت دارایی
۲/۹۸	۴/۰۳	کیفیت مدیریت
۲/۹۸	۲/۸۶	کیفیت سپرده
۳/۳۱	۳/۱۴	کفایت سرمایه
۲/۱۸	۳/۰۸	حاکمیت شرکتی
۳/۷۶	۳/۱۶	سودآوری
۳/۸۵	۳/۲۷	نقدینگی

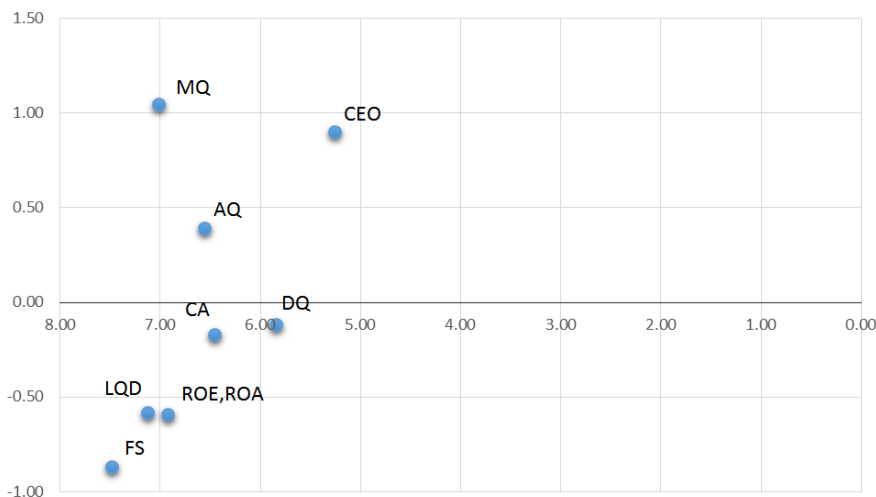
همانطور که جدول ۸ نشان می دهد ثبات مالی بانک و سودآوری بیشترین نقش علی را دارند و بر سایر شاخص ها اثر گذارند، در حالی که کیفیت مدیریت و حاکمیت شرکتی بیشتر تاثیر پذیر بوده و نقش معلولی دارند. این نتایج بیانگر اهمیت راهبردی شاخص های اثر گذار در تقویت ثبات مالی بانک ها است.

سپس مقادیر $R+J$ و $R-J$ برای هر کدام از عوامل محاسبه شد (جدول شماره ۹)، که در آن، مقدار $R+J$ نشان دهنده میزان اهمیت کلی هر عامل در سیستم (مجموع تاثیر گذاری و تاثیر پذیری) است، در حالی که $R-J$ نقش آن عامل را مشخص می کند؛ اگر مثبت باشد، عامل تاثیر گذار (علت) و اگر منفی باشد، عامل تاثیر پذیر (معلول) است. این دو شاخص در تحلیل روابط علی و معلولی بین عوامل کلیدی سیستم به کار می روند.

جدول ۹. تاثیر گذاری و تاثیر پذیری عوامل

متغیر	R+J	R-J
ثبات مالی بانک	۷/۴۸	-۰/۸۷
کیفیت دارایی	۶/۵۶	۰/۳۹
کیفیت مدیریت	۷/۰۱	۱/۰۵
کیفیت سپرده	۵/۸۴	-۰/۱۲
کفایت سرمایه	۶/۴۶	-۰/۱۷
حاکمیت شرکتی	۵/۲۶	۰/۹۰
سودآوری	۶/۹۲	-۰/۶۰
نقدینگی	۷/۱۲	-۰/۵۸

در ادامه یک دستگاه دکارتی با محور طولی $R+J$ (میزان اثر گذاری) و محور عرضی $R-J$ (میزان اثر پذیری) رسم می شود که در آن موقعیت هر عامل با نقطه ای به مختصات $(R+J, R-J)$ تعیین می گردد (شکل شماره ۱).

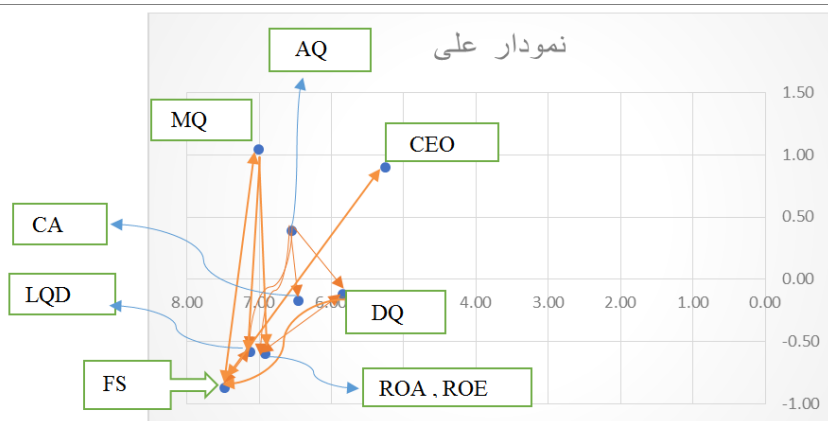
شکل ۱. مختصات دکارتی (R+J,R-J)

(FS: ثبات مالی - LQD: نقدینگی - ROE: سودآوری - CEO: حاکمیت شرکتی
MQ: کیفیت مدیریت - AQ: کیفیت دارایی - CA: کفایت سرمایه - DQ: کیفیت سپرده)

همانطور که در شکل ۱ مشاهده می‌شود، عامل‌هایی که در بالای خط افقی قرار می‌گیرند ($R-J > 0$)، شدت اثر خالص آنها مثبت بوده و تحت عنوان عوامل علی، محرک و یا تأثیرگذار دسته بندی می‌شوند (کیفیت مدیریت، کیفیت دارایی و حاکمیت شرکتی). همچنین عامل‌هایی که در پایین خط افقی قرار می‌گیرند ($R-J < 0$)، شدت اثر خالص آنها منفی بوده و تحت عنوان عوامل وابسته دسته بندی می‌شوند (کیفیت سپرده، کفایت سرمایه، نقدینگی، سودآوری و ثبات مالی بانک). هرچه متغیری بالاتر باشد، درجه تأثیرگذاری آن بیشتر و هرچه پایین‌تر باشد، درجه تأثیرپذیری آن بیشتر است. علاوه بر این، هرچه عوامل به سمت راست نمودار حرکت می‌کنند، اهمیت بیشتری پیدا می‌کنند؛ چراکه مجموعه تأثیرگذاری و تأثیرپذیری آنها ($R+J$) بیشتر است. به عبارت دیگر عاملی که تعامل بیشتری با سایر عوامل داشته باشد دارای اهمیت بالاتری است. در ادامه با استفاده از داده‌های جدول ماتریس T به تعیین روابط بین متغیرها پرداخته می‌شود. این نتایج در جدول ۱۰ نشان داده شده است. مقادیر ۱ نشان دهنده وجود رابطه و مقادیر ۰ نشان دهنده عدم وجود رابطه است. شکل شماره ۲ هم این روابط را به صورت شماتیک نشان می‌دهد.

جدول ۱۰. روابط بین متغیرهای تحقیق

نقدینگی	سودآوری	حاکمیت شرکتی	کفایت سرمایه	کیفیت سپرده	کیفیت مدیریت	کیفیت دارایی	ثبات مالی بانک	TA
۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	ثبات مالی بانک
۱	۰	۰	۱	۱	۰	۱	۱	کیفیت دارایی
۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	کیفیت مدیریت
۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	کیفیت سپرده
۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	کفایت سرمایه
۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱	حاکمیت شرکتی
۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱	سودآوری
۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	نقدینگی

شکل ۲. نقشه روابط شبکه

یافته‌های حاصل از بررسی رابطه متغیرها با ثبات مالی، تأثیر تمامی متغیرهای مدل بر ثبات مالی را تایید می‌کند. همچنین یافته‌های حاصل از بررسی روابط بین متغیرهای نشان می‌دهد که متغیرهای کیفیت مدیریت، کیفیت دارایی و حاکمیت شرکتی متغیرهای تأثیرگذار الگو و متغیرهای ثبات مالی، بازده دارایی‌ها و بازده حقوق مالکانه، نقدینگی، کفایت سرمایه و کیفیت سپرده متغیرهای تأثیر پذیر الگو هستند.

نتیجه‌گیری و بحث

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که ۸ عامل کیفیت دارایی، کیفیت مدیریت، کیفیت سپرده، کفایت سرمایه، حاکمیت شرکتی، سودآوری، و نقدینگی، عوامل موثر بر ثبات مالی بانک هستند. بر اساس نتایج تحقیق، کیفیت مدیریت، کیفیت دارایی، کفایت سرمایه و نقدینگی بیشترین تأثیر را بر ثبات مالی بانک دارند.

طبق خروجی‌های این پژوهش تأثیرگذارترین عامل بر ثبات مالی در سطح بانک، کیفیت مدیریت می‌باشد این نتیجه با یافته‌های رضایی و همکاران (۱۳۹۶)، عاطفی فر و فتحی (۱۳۹۹)، نیر و بومن (۲۰۰۶) مطابقت دارد. تمام راه کارهای ارزیابی یک بانک به مدیریت آن ختم می‌شود. برای بررسی کیفیت مدیریت بانک‌ها ملاک‌هایی مانند توانایی و تمایل اجرا و تبعیت از قوانین و مقررات موجود بانکی و پولی و توانایی غلبه بر تغییرات و تحولات محیط کسب و کار و تبدیل تهدیدها فرصت را می‌توان نام برد.

دومین عامل تأثیرگذار کیفیت دارایی می‌باشد. این نتیجه با یافته‌های فتاحی و همکاران (۱۳۹۶)، غیاث‌وند و عبدالشاه (۱۳۹۴) مطابقت دارد. کیفیت ضعیف دارایی‌ها دلیل اصلی بیشتر ورشکستگی‌های بانکی است. این مولفه به شدت با نحوه تخصیص منابع مالی بانک ارتباط داشته و وابسته به نحوه ارزیابی اعتباری بانک از مشتریان خواهد بود. به علاوه، اعتمادپذیری نسبت‌های محاسبه شده در ارتباط با کفایت سرمایه تا اندازه زیادی تابعی از میزان اعتبار مشخصه‌های مربوط به کیفیت دارایی‌ها (و ساختار مالی بانک است).

سومین عامل تأثیرگذار نقدینگی می‌باشد. نقدینگی عامل بسیار مهمی برای داشتن گردش پولی منظم و انجام سرمایه‌گذاری‌های جدید است. از این رو بانک‌ها مکلفند از نقدینگی مناسب و

کافی برای پاسخگویی به درخواست‌های سپرده‌گذاران و تسهیلات گیرندگان برخوردار باشند تا بدین طریق بتوانند اعتماد و اطمینان عمومی را جلب نمایند. این نتیجه با یافته‌های حسن و همکاران (۲۰۱۸)، فراهانی و صبوری (۱۳۹۹)، حسین‌زاده و همکاران (۱۳۹۹)، مطابقت دارد.

عامل بعدی تأثیرگذار سودآوری می‌باشد. سودآوری شاخصی است که نحوه مدیریت و جایگاه رقابتی بانک را در بانکداری نشان می‌دهد. این شاخص به بانک اجازه می‌دهد تا سطحی از ریسک را تحمل کند و بانک را در برابر مسائل و مشکلات کوتاه‌مدت، پشتیبانی نماید. نتایج این تحقیق با یافته‌های شندی آمالیا و همکاران (۲۰۲۱)، کومار و همکاران (۲۰۲۱)، مطابقت دارد.

کفایت سرمایه عامل بعدی تأثیرگذار بر ثبات مالی در سطح بانک می‌باشد. کارکرد اصلی این نسبت، حمایت بانک در برابر زیان‌های غیرمنتظره و حمایت از سپرده‌گذاران و اعتبار دهندگان است. نسبت کفایت سرمایه و ساختار سرمایه تأثیر مثبت و معنادار بر عملکرد مالی بانک‌ها دارد. نتایج این تحقیق با یافته‌های عاطفی فر و فتحی (۱۳۹۹)، فراهانی و صبوری (۱۳۹۹)، مطابقت دارد.

هفتمین عامل تأثیرگذار بر ثبات مالی در سطح بانک حاکمیت شرکتی می‌باشد. چارچوب حاکمیت شرکتی برای تقویت استفاده مؤثر از منابع و نیز برای پاسخگویی لازم به منظور نظارت بر آن منابع و هدف هم‌راستا نمودن هرچه بیشتر منافع افراد، شرکت‌ها و جامعه می‌باشد. همچنین شاخص‌های حاکمیت شرکتی موجب بهبود در شاخص‌های سلامت مالی و سودآوری خواهد شد. نتایج این تحقیق با یافته‌های اشرف عبدالبادی و سالاما (۲۰۱۹)، میرباقری هیر و همکاران (۱۳۹۵)، مطابقت دارد.

آخرین عامل تأثیرگذار کیفیت سپرده می‌باشد. این عامل دارای شاخص نسبت سپرده به هزینه سپرده می‌باشد که بعد از عواملی که ذکر شد بیشترین تأثیرگذاری را دارد. نتایج این تحقیق با یافته‌های فتاحی، رضایی و جاهد (۱۳۹۶)، مطابقت دارد.

محدودیت‌های پژوهش حاضر عبارتند از:

اولین محدودیت این پژوهش تمرکز بر عوامل سطح بانک است.

دومین محدودیت مربوط به نوع داده‌های پژوهش است که صرفاً از داده‌های کیفی استفاده شده است.

سومین محدودیت مربوط به عدم ملاحظه متغیرهای مداخله‌گری مانند نهاد نظارت در بررسی روابط است.

پیشنهاد‌های پژوهش

پیشنهاد کاربردی

با توجه به اهمیت کیفیت مدیریت، پیشنهاد می‌شود در انتخاب اعضای هیئت مدیره بر اساس شایستگی‌های فنی و مالی تأکید شود.

با توجه به اهمیت کیفیت دارایی، پیشنهاد می‌شود در راستای افزایش ثبات مالی بانک از طریق طراحی و اجرای نظام اعتبارسنجی مشتریان و نظام نظارت بر رفتار وام‌گیرندگان اقدام شود.

پیشنهادات مطالعاتی

پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی به بررسی چگونگی تأثیر گذاری و کانال تأثیر گذاری متغیرها بر ثبات مالی بر پایه یک مطالعه کیفی پرداخته شود.

پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی به متغیرهای سطح صنعت بانکی و متغیرهای کلان اقتصادی پرداخته شود.

پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی با استفاده از داده‌های کمی به بررسی رابطه عوامل موثر بر ثبات مالی پرداخته شود.

پیشنهاد می‌شود که در مطالعات آتی، تأثیر الزامات نظارتی و سیاست‌های بانک مرکزی بر رابطه بین عوامل سطح بانک و ثبات مالی مورد توجه قرار گیرد.

فهرست منابع

- Abdelbadie, R. A., & Salama, A. (2019). Corporate governance and financial stability in US banks: Do indirect interlocks matter? *Journal of Business Research*, 104, 85-105.
- Abuselidze, G. (2021). The impact of banking competition on economic growth and financial stability: An empirical investigation. *European Journal of Sustainable Development*, 10(1), 203-203.
- Amalia, S., & Nugraha, N. M. (2021). The Impact of Financial Ratio Indicators on Banking Profitability in Indonesia. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 12(8), 580-588.
- Atefi Far, H., & Fathi, A. (2020). The impact of financial health indicators on the resilience of the banking system: Focusing on loan consumer behavior. *Journal of Financial Stability Studies*, 12(3), 45-68.
- Abrishami, H., Sobhani, H., Majd, V., & Aghalouy Aghmiyouni, A. (2020). Assessing the Resilience of the Banking System with a Focus on Loan Consumers' Behavior and Banking Health Indicators. *Journal of Consumer Behavior Studies*, 7(2), 172-198.
- Aghaei, K., & Ahmadinejad, M. (2016). Financial stability and economic performance: A case study of OPEC countries. *Economics and Modeling*, 9(2), 29-65.
- According to the Majlis Research Center, during Q1 1402 (Spring 2023), capital markets accounted for approximately 13 percent of corporate financing, while the banking system covered about 87 percent.
- Ali, J., Hussain, K. N., Alnoor, A., Muhsen, Y. R., & Atiyah, A. G. (2024). Benchmarking methodology of banks based on financial sustainability using CRITIC and RAFSI techniques. *Decision Making: Applications in Management and Engineering*, 7(1), 315-341.
- Aramonte, S., Schrimpf, A., & Shin, H. S. (2022). Non-bank financial intermediaries and financial stability.
- Asgarzadeh, A., Rahbar, F., & Mousavi, M. (2021). Ranking the effective factors on the central bank's supervisory tools on financial stability in Iran's banking system. *Applied Economics Quarterly*, 11(39), 1-24.
- Ashraf, B. N., & Shen, Y. (2019). Economic policy uncertainty and banks' loan pricing. *Journal of Financial Stability*, 44, 100695.
- Bazdar Ardabili, P., Emamverdi, G., Ghiasvand, A., & Seifipour, R. (2024). Modeling the effects of composite financial and economic stability indicators on the added value of the road transportation sector. *Transportation Research Journal*, 21(4), 145-160.
- Brunnermeier, M. K., & Sannikov, Y. (2014). A Macroeconomic Model with a Financial Sector. *American Economic Review*, 104(2), 379-421.
- Borio, C. (2012). The Financial Cycle and Macroeconomics: What Have We Learnt?. *BIS Working Papers No. 395*.
- Babar, S., Latief, R., Ashraf, S., & Nawaz, S. (2019). Financial Stability Index for the Financial Sector of Pakistan. *Economies*, 7(3), 81.
- Chen, X., & Lu, C.-C. (2021). The impact of macroeconomic factors on bank efficiency: Evidence from Chinese city commercial banks. *The North American Journal of Economics and Finance*, 55, 101297.

- Dinh, L. Q., Oanh, T. T. K., & Ha, N. T. H. (2025). Financial stability and sustainable development: perspectives from fiscal and monetary policy. *International Journal of Finance & Economics*, 30(2), 1724-1741.
- Demirgüç-Kunt, A., & Levine, R. (1999). "Bank-based and Market-based Financial Systems: Cross-country Comparisons". World Bank Policy Research Working Paper No. 2143.
- Dumas, L. (2024). Financial stability, stranded assets and the low-carbon transition—A critical review of the theoretical and applied literatures. *Journal of Economic Surveys*, 38(3), 601-716.
- Eslami, M., Tari, F., Ansari Samani, H., & Amouzad Khalili, H. (2018). Relationship between stability indices and technical efficiency of Iranian banks during 2004–2016. *Journal of Money and Economy*, 13(4), 465–488.
- Fakheryan, R., Daqiqi Asli, A., & Daman Keshideh, M. (2022). The effect of government credit intervention in the banking system on the growth of economic sectors in Iran (FMOLS cointegration approach). *Research and Policy Making Quarterly*, 30(101), 45–76.
- Fallahi, A., Taghiyany, M., Asayesh, H., & Zahed Gharavi, M. (2022). Mechanism of the impact of exchange rate jumps and the global financial crisis on the financial stability of the state banking system using the Gertler-Roper model. *Applied Theories of Economics*, 9(1), 207–238.
- Farahani, T., & Sabouri, M. (2020). The effect of capital adequacy, capital structure, and liquidity on the financial performance of listed banks. *Islamic Economics and Banking*, 9(31), 247–262.
- Fattahi, S., Rezaei, M., & Jahed, T. (2017). The impact of banking health on the profitability of commercial banks: A threshold panel regression approach. *Financial Management Strategy*, 5(1), 29–50.
- Fontela, E., & Gabus, A. (1972). *World problems: An invitation to further thought within the framework of DEMATEL*. Battelle Geneva Research Centre.
- Ghanbari Jahromi, M. J., & Mohammadi, M. (2024). Outlining the legal framework of the Financial Stability Council. *Quarterly Journal of Public Law Studies*, University of Tehran, 54(3), 1461-1482. (In persian)
- Gulia, D., Kumar, S., & Arora, S. (2022). Bibliometric analysis and science mapping of business incubators. *Journal of the Knowledge Economy*, 15(3), 13780–13802.
- Ghaemi Asl, M., & Vellayi, F. (2020). The impact of administrative corruption on financial health in Iran's banking system. *Journal of Economic Researches (Growth and Sustainable Development)*, 20(2), 1–36.
- Ghiasvand, A., & Abdolshah, F. (2015). The concept and evaluation of Iran's economic resilience. *Economic Research Journal*, 15(59), 161–187.
- Ghazavi, H., Kianizadeh, H., Molakarimi, N., & Mohebati, Y. (2011). The structure of Qard al-Hasan funds in Iran and a model based on credit unions. *Economic Journal*, 11(7–8), 7–34.
- Gupta, M. C., & Walker, D. A. (1975). Dividend disbursal practices in commercial banking. *The Journal of Finance*, 30(2), 307–325.
- Hasaan, I. B. S., & Abbes, M. B. (2018). Relationship between capital, risk and liquidity: A comparative study between Islamic and conventional banks in MENA region. *Research in International Business and Finance*, 45, 588-596.

- Hadian, M., & Dargahi, H. (2017). The role of macroeconomic policies in financial stability in the Iranian economy. *Iranian Economic Research*, 22(73), 45–82.
- Izadkhah, M., & Raei, R. (2022). Investigating the impact of liquidity creation on profitability and financial stability of banks. *Financial Management Perspective*, 12(38), 51–73.
- IMF, BIS & FSB. (2009). *Guidance to Assess the Systemic Importance of Financial Institutions, Markets and Instruments*.
- Jungo, J., Madaleno, M., & Botelho, A. (2022). The effect of financial inclusion and competitiveness on financial stability: Why financial regulation matters in developing countries? *Journal of Risk and Financial Management*, 15(3), 122.
- Jungo, J., Madaleno, M., & Botelho, A. (2022). Financial regulation, financial inclusion and competitiveness in the banking sector in SADC and SAARC countries: The moderating role of financial stability. *International Journal of Financial Studies*, 10(1), 22.
- Kellard, N. M., Kontonikas, A., Lamla, M. J., Maiani, S., & Wood, G. (2022). Risk, financial stability and FDI. *Journal of International Money and Finance*, 120, 102232
- Kaminsky, G. L., & Reinhart, C. M. (۲۰۰۰). On Crises, Contagion, and Confusion. *Journal of International Economics*, ۵۱(۱), ۱۴۵–۱۶۸.
- Kumar, V., Thrikawala, S., & Acharya, S. (2022). Financial inclusion and bank profitability: Evidence from a developed market. *Global Finance Journal*, 53, 100609.
- Khalfan, T., & Wendt, S. (2019). The impact of financial and economic crisis on leverage: The case of Icelandic private firms. *International Journal of Managerial Finance*, 16(3), 297–315.
- Kapan, T., & Minoiu, C. (2018). Balance sheet strength and bank lending: Evidence from the global financial crisis. *Journal of Banking and Finance*, 92, 35–50
- Kazerooni, A., Salahshoor, T., & Asgarpour, H. (2018). The role of banks in the transmission mechanism of monetary policy with emphasis on financial and balance sheet characteristics. *Journal of Economic Research*, 53(1), 69–92.
- Kiehl, K. A., & Hoffman, M. B. (2011). The criminal psychopath: History, neuroscience, treatment, and economics. *Jurimetrics*, 51, 355.
- Kubayevich, K. F. (2024). Current analysis and current issues of ensuring the financial stability of the banking system in Uzbekistan. *European Journal of Business Startups and Open Society*, 4(3), 169-176.
- Kim, H., park, K., & Song, S. (2015). Banking market size structure and financial stability: evidence from eight Asian Countries. *Emerg.*
- Kleff, V., & Weber, M. (2008). How do banks determine capital? Evidence from Germany. *German Economic Review*, 9(3), 354–372.
- Liang, Y., Wei, R., & Duan, D. (2025). Digital financial development and commercial bank stability. *International Review of Economics & Finance*, 97, 103749.
- Linstone, H. A., & Turoff, M. (2002). *The Delphi method: Techniques and applications*. Addison-Wesley.
- Mirbagheri Heer, M., Nahidi Amirkhiz, M., & Shokoofard, S. (2016). Assessing the financial stability and explaining the factors affecting the financial stability of the country's banks. *Economic Research and Policies*, 24(80), 23-31.

- Muminovna, M. D., Yuldashevna, A. O., & Shahboz, F. (2024). Economic security of banks: Assessment of the position of financial sustainability and stability. *Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting*, 4(03), 453-460.
- Moghaddam, S. (2024). The structure of the financial sector in Iran's economy. *Donya-e-Eqtasad Newspaper*.
- Mishkin, F. S. (1999). Global Financial Instability: Framework, Events, Issues. *Journal of Economic Perspectives*, 13(4), 3–20.
- Mitchell, C. (2021). The power of delay: Banking system structure and implementation of the Basel Accords. *Business and Politics*, 23(1), 1–17.
- Maleki, G. (2019). The impact of corporate governance of banks on financial stability. *Ravand Rahbord*, 15(3), 73–85.
- Mishkin, F. S. (2016). Making discretion in monetary policy more rule-like. *National Bureau of Economic Research Working Paper No. 24135*.
- Nazarian, R., Golzarianpour, S., & Muradpour, M. (2016). The relationship between financial stability and concentration in the banking system of Iran.
- Nazarian, R., & Pazouki, M. R. (2022). Liquidity in the banking system and the role of monetary policy in Iran's economy. *The First National Conference on the Development of Monetary and Banking Management, Tehran*. (in persian)
- Nazir, S. S., Ashiq, T., Chishti, M. F., Ullah, R., & Marwat, A. (2024). Assessing financial stability through ESG: The impact of sustainable finance on commercial banks listed in Pakistan Stock Exchange (PSX). *Bulletin of Business and Economics (BBE)*, 13(3), 120-129.
- Nemati, M., Naziri, M. K., & Shahabadi, A. (2018). The role of macroeconomic variables in the occurrence of stagflation in Iran.
- Oosterloo, S. (2009). Financial stability and its indicators. *Journal of Economic Studies*, 45(3), 123-145.
- Ozili, P. K., & Iorember, P. T. (2024). Financial stability and sustainable development. *International Journal of Finance & Economics*, 29(3), 2620-2646.
- O'Hagan, P. (۲۰۲۵). The financial corporations sector (S12). In *System of National Accounts 2025 (Ch. 29)*. United Nations Statistics Division.
- Oosterloo, S. (2009). Financial stability: A review. *Financial Stability Review*, 13, 1–8.
- Phan, D. H. B., Iyke, B. N., Sharma, S. S., & Affandi, Y. (2021). Economic policy uncertainty and financial stability—Is there a relation? *Economic Modelling*, 94, 1018-1029.
- Pozsar, Z., Adrian, T., Ashcraft, A., & Boesky, H. (2013). Shadow Banking. *Economic Policy Review*, 19(2), 1–16.
- Rahimzadeh, F., Jamali, J., & Eftekharpour, S. (2023). Assessing the effects of financial inclusion on financial stability in Iran and selected Islamic countries. *JPBUD*, 27(4), 133-152.
- Ramskyi, A., & Budnichenko, I. (2018). Financial stability of a bank — factor of stability of banking system. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, 2, 5–11.

- Ramezani, S. M., & Khorashadizadeh, M. (2017). A model to evaluate and predict the financial soundness of selected banks in Iran: Using CAMELS rating system. *Quarterly Journal of Economic Research and Policies*, 25(82), 43-78.
- Rezaei, F., & Khodabandeh, A. (2017). Evaluating the performance of family-owned and non-family-owned companies using the Balanced Scorecard and Data Envelopment Analysis. *Studies in Management and Accounting*, 3(1), 235-249.
- Rahbar, F. (2021). Investigating factors affecting the stability of the banking system in selected MENA regions. *Development and Capital*, Year 6, Spring and Summer 1400.
- Rahmani, T., Kianvand, M., & Ahmadian, A. (2021). An analysis of the relationship between monetary policy and risk-taking in Iran's banking network. *Monetary and Banking Research*, 29, 75-106.
- Sebai, M., Talbi, O., & Guerchi-Mehri, H. (2025). Optimal financial inclusion for financial stability: Empirical insight from developing countries. *Finance Research Letters*, 71, 106467.
- Shirbandi, H., Khalvati, Sh., & Farmani, A. (2023). The impact of cash flow risk management on financial stability. *Journal of Accounting and Economic Sciences Research*, 7(1), Article 8.
- Schaeck, K., & Cihák, M. (2014). Competition, efficiency, and stability in banking. *Financial Management*, 43(1), 215-241.
- Sharif, Z., M., Haghghat, A., & Ebrahimi, M. (2019). Analysis of the pass-through effects of macroeconomic factors on inflation in Iran: An application of nonlinear and asymmetric models. *Economic Growth and Development Research*, 10(37), 15-32.
- Seif, V. (2018, June 25). Programs of the banking system in 2018. *Tejarat News*
- Seyed Hosseinzadeh, M., Erfani, A., & Ghaemi Asl, M. (2020). Sensitivity analysis and ranking of factors affecting Iran's financial stability within the framework of composite index construction. *Economic Research*, 55(1), 57-85.
- Seyedi, S. A., Abdoli, M. R., & Jabbari Noqabi, M. (2019). Evaluating the financial health indicators of commercial banks from the perspective of banking experts. *Journal of Accounting Advances*, 11(2), 207-251.
- Shaddady, A., & Moore, T. (2019). Investigation of the effects of financial regulation and supervision on bank stability: The application of CAMELS-DEA to quantile regressions. *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 58, 96-116.
- Smets, F. (2018). Financial stability and monetary policy: How closely interlinked? *International Journal of Central Banking*.
- Sameti, M., & Delai Milani, A. (2012). Estimating the underground economy in Iran (1965-2005): The MIMIC approach. *International Economic Studies*, 20(2), 89-114.
- Tehrani, R., & Bigdelo, J. (2020). Investigating the role of financial intermediation of banks listed on the Tehran Stock Exchange and its influencing factors. *Financial Management Perspective*, 10(1), 1-20.
- Taqi Zadeh Khanqah, H., Badavarnahendi, Y., Mottaqi, A. A., & Taqi Zadeh, H. (2021). An empirical study of the impact of corporate governance on investment efficiency in Tehran Stock Exchange companies. *Financial Research*, 21(2), 237-264.
- Yousefi Ghaleh Roudkhani, M. A., Tehrani, R., & Mirlouhi, S. M. (2021). Investigating the impact of financial performance metrics on financial stability of banks in the financial crisis. *Iranian Journal of Management Studies*, 25(2), 1-21.

- Wirawan, J., & Willim, A. P. (2023). The effect of board diversity and financial stability on financial performance of banking sector in Indonesian Stock Exchange. *Journal of Asian Multicultural Research for Economy and Management Study*, 4(4), 8-18.
- Wagner, H. & Mohr, B. (2013). A structural approach to financial stability: On the beneficial role of regulatory governance. Available at SSRN 2241083.
- Xu, M. T., Hu, K., & Das, M. U. S. (2019). Bank profitability and financial stability. International Monetary Fund.
- Yazdi, M., Khan, F., Abbassi, R., & Rusli, R. (2020). Improved DEMATEL methodology for effective safety management decision-making. *Safety Science*, 127, 104705.
- Zolfaghari, M., Vaez, S. A., & Khodamoradi, M. (2021). Providing a pattern of the impact of political connection and corporate governance on banks' performance in financial crisis condition. *Financial Economics*, 15(2), 191–216.

پیوست ها

- ❖ دقت کنید تاثیر عناصر هر سطر را بر عناصر مندرج در ستون مشخص کنید. برای نمونه اگر تاثیر A بر B زیاد باشد، لزوماً تاثیر B بر A معکوس نیست. بلکه می تواند زیاد، متوسط یا اندک باشد و هیچ ارتباطی به تاثیرپذیری ندارد.
- ❖ مثال: برای پاسخ به سوال تاثیر ثبات مالی بانک بر کیفیت دارایی باید سلول زرد رنگ مشخص شده در جدول پر شود و برای بررسی تاثیر کیفیت دارایی بر ثبات مالی بانک باید سلول سبز رنگ مشخص شده در جدول پر شود.

جدول روابط متغیرها

متغیرها	ثبات مالی بانک	کیفیت دارایی	کیفیت مدیریت	کیفیت سپرده	کفایت سرمایه	حاکمیت شرکتی	سودآوری	نقدینگی
ثبات مالی بانک	.							
کیفیت دارایی		.						
کیفیت مدیریت			.					
کیفیت سپرده				.				
کفایت سرمایه					.			
حاکمیت شرکتی						.		
سودآوری							.	
نقدینگی								.

تماس: ۰۹۱۸۲۲۵۷۸۲۱

ایمیل: rezasheikhi553@gmail.com

با تشکر از همکاری شما

بررسی تأثیر عوامل سطح بانک بر ثبات مالی

ماتریس m	ثبات مالی بانک	کیفیت دارایی	کیفیت مدیریت	کیفیت سپرده	کفایت سرمایه	کفایت شرکتی	حاکمیت شرکتی	سودآوری	نقدینگی
ثبات مالی بانک	0	2.25	3	2.87	3.12	1.87	2.87	2.75	18.73
کیفیت دارایی	3.75	0	1.87	1.75	3.62	1.5	3.62	3.75	19.86
کیفیت مدیریت	3.87	3.5	0	3	2.87	3	3.75	3.37	23.36
کیفیت سپرده	3.22	1.87	1.62	0	2	0.87	3	3.5	16.08
کفایت سرمایه	3.87	2.37	2	1.75	0	1.75	2.87	3.12	17.73
حاکمیت شرکتی	3	2.25	3.25	1.62	2.75	0	2.12	2.12	17.11
سودآوری	3.25	2.37	2.37	2.5	2.12	1.72	0	3.5	17.83
نقدینگی	3.37	2.75	2.62	2.87	2.37	1.25	3.25	0	18.48
	24.33	17.36	16.73	16.36	18.85	11.96	21.48	22.11	

ماتریس N	ثبات مالی بانک	کیفیت دارایی	کیفیت مدیریت	کیفیت سپرده	کفایت سرمایه	کفایت شرکتی	حاکمیت شرکتی	سودآوری	نقدینگی
ثبات مالی بانک	0	0.09	0.12	0.12	0.13	0.08	0.12	0.12	0.11
کیفیت دارایی	0.15	0	0.08	0.07	0.15	0.06	0.15	0.15	0.15
کیفیت مدیریت	0.16	0.14	0	0.12	0.12	0.12	0.15	0.14	0.14
کیفیت سپرده	0.13	0.08	0.07	0	0.08	0.04	0.12	0.14	0.14
کفایت سرمایه	0.16	0.10	0.08	0.07	0	0.07	0.12	0.13	0.13
حاکمیت شرکتی	0.12	0.09	0.13	0.07	0.11	0	0.09	0.09	0.09
سودآوری	0.13	0.10	0.10	0.10	0.09	0.07	0	0.14	0.14
نقدینگی	0.14	0.11	0.11	0.12	0.10	0.05	0.13	0	0

ماتریس A	ثبات مالی بانک	کیفیت دارایی	کیفیت مدیریت	کیفیت سپرده	کفایت سرمایه	کفایت شرکتی	حاکمیت شرکتی	سودآوری	نقدینگی
ثبات مالی بانک	1	0	0	0	0	0	0	0	0
کیفیت دارایی	0	1	0	0	0	0	0	0	0
کیفیت مدیریت	0	0	1	0	0	0	0	0	0
کیفیت سپرده	0	0	0	1	0	0	0	0	0
کفایت سرمایه	0	0	0	0	1	0	0	0	0
حاکمیت شرکتی	0	0	0	0	0	1	0	0	0
سودآوری	0	0	0	0	0	0	1	0	0
نقدینگی	0	0	0	0	0	0	0	0	1